

**İstanbul kara
surlarında bir
cevelân**

— 5 —

Edirnekapı

Edirnekapısı, surun dışındaki büyük mezarlıklardan dolayı, İstanbulun en meşhur kapılarından biridir. Tramvay hattı da bu kapının önüne kadar gelir. Eski ismi «Harisiyapılı» yani «Harisyüs kapısı» idi. Yahud civarında yine tâ Bizans zamanında da mevcut olan mezarlıktan dolayı «Poliandron kapısı» da derlerdi.

Surun burada Marmaradan irtifai 77 metredir. Surun en yüksek, fakat aynı zamanda en zayıf noktasını da teşkil ettiği için, muhtelif zamanlarda Bizans üzerine yapılan hücumlar bilhassa buraiarda çok şiddetli olmuştur. 625 senesinde Herakliyüs zamanında Avarlar buraya müthiş bir hücum yaptıkları gibi, 1422 de de İkinci Murad a bir top koydurarak kalenin bu kapısını dövdürmüştü. 1453 de Fatih'in muhasırası esnasında da bu kapıya pek şiddetli bir hücum yapılmıştı. Fatih'in şehre bu kapıdan girmiş olduğu da ma'ümdür.

Edirne kapısındaki surun iç tarafında Bizans zamanında Ayayorgi kilisesinin işgal eylemiş olduğu yere yapılmış olan Mihrimah camii vardır. Dış tarafındaki geniş mezarlıklar ise bir taraftan Eyübe doğru bir taraftan Topkapının içine ve gerilere doğru uzanır. Şehidlikleri imar cemiyeti tarafından yaptırılmış olan şehidlik de buradadır. Edirnekapı mezarlıklarının perişanlığı yanında mazbut bir kabristandır.

Edirnekapısının iç tarafında bulunan Mihrimah camii Kanunî Sultan Süleyman'ın biricik kızı ve sadrazam Rüstem Paşa'nın haremi Mihrimah Sultan tarafından, ihtimale nazaran (1555) 960 da mimar Sinana inşa ettirilmiştir.

Camiin evvelce yerinde bulunan eski Ayayorgi kilisesinin temel kısımları hâlinde Edirnekapısından gelen cadde takip olunurken camiin dış tarafında görünür.

İç avlusu on sekizinci asrın içinde tekrar yapılmıştır. Fakat (1894) 1310 da vukua gelen zelzelede kısmen harap olmuş (1910) 1326 senesine doğru tamir edilmiştir.

Camiin ön tarafında geniş bir avlu vardır. Bu da sekiz adet mermer granit sütuna dayanan yedi kubbeli bir revak ile süslenmiştir. Cümle kapısının kanadları pek ince bir san'atin mahsulü olup Süleymaniye camiindeki kapıları natırlatmaktadır. Camiin içi müstatil şekildedir. Yeri yüksek olduğu için minaresi ve kubbesi İstanbulun her tarafından görünür. Merkezi kubbesi doğu ve batı cihetinde doğrudan doğruya cami duvarlarının üzerine, diğer iki cihette ise dört sütuna istinad etmektedir. Dört taraftan da dört askı üzerine oturmaktadır. Bu sütunlar mavi ve pembe granitten olup bir metre kutundadırlar. Üzerlerinde bulunan üç kemer vasıtasıyla de yan cephelerin üst kısımlarını taşımaktadırlar. Sağ ve sol taraflarda ve büyük sütunların gerisinde birer üst tabakayı havi kanadlar vardır ki, bu kanadlar da küçük kubbelere örtülüdür. Camiin mihrabı, menberi ve renkli camları pek lâtifdir.

Edirnekapısından itibaren sür Halice

TÜRK ARGÜS
GALATA, SİGORTA HAN

TELEFON : 41634

Sea Posts

Gazete :

30 Temmuz 1945

Edirnekapısından itibaren sür Haliçe doğru inmiye başlar. Az ileride biri dışarıya, diğeri içeriye doğru olmak üzere oldukça taşkın iki zaviye teşkil eder Beşinci kule Nikola Agalon'un (1425-1445) bir kitabesini taşımaktadır. O

nuncu kule ise ikinci Teodos surunun son kulesidir.

Bu kule 1453 te Türkler tarafından zaptedilen ilk kuledir. Şehrin muhasarası sırasında, mayısın 27 nci günü bir çıkış hareketi yapmak için duvarla örülmüş iken açılan, fakat tekrar kapatılmıyarak öylece bırakılmış olan meşhur «Kirkoport» nın işte bu kulenin eteğinde ve kuleden itibaren yakın bir duvarda bulunduğu zannedilmektedir. «Sirk kapısı» mânasına gelen bu kapıdan elli Yeniçeri neferi ilk defa şehre girmiş ve Teodor surunun son kulesinin tepesine Türk bayrağını dikmişlerdir.

Zaten surun bu taraftaki şeklinde bazı hususiyetler vardır. Bu hususiyetler de Bizanslılar için bir çıkış, yahut sadece bir keşif çıkışı yapmağa en müsait kapının burada bulunmuş olmasını mümkün göstermektedir.

Boğaziçi Üniversitesi

Arşiv ve Dokümantasyon Merkezi

Kişisel Arşivlerle İstanbul'da Bilim, Kültür ve Eğitim Tarihi

Aziz Ogan Koleksiyonu

OGNIST0400213